

Komisja Krajowa
80-855 Gdańsk, ul. Wały Piastowskie 24
tel. 58/ 308-4480, fax. /58 308-4219
sekprez@solidarnosc.org.pl

L.dz. S676/53867/W/15/BPS

Gdańsk, 10.04.2015 r.

Opinia

o projekcie ustawy *MPiPS o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw*

Działając z upoważnienia Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” przedstawiam uwagi do projektu Ministra Pracy i Polityki Społecznej ustawy z dnia 13 marca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw.

Proponowana nowelizacja ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw stanowi realizację wyroków Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 października 2014 r., (sygn. Akt K38/13) oraz z dnia 18 listopada 2014 r. (sygn. Akt SK7/11), jednak NSZZ „Solidarność” oczekiwał szerokiej nowelizacji. Projekt ustawy w zaproponowanym brzmieniu oceniam negatywnie.

Projekt jest niespójny z polityką rodzinną państwa oraz z pozostałymi przepisami kierowanymi do osób niepełnosprawnych, nie ma jasno postawionego celu i podyktowany jest doraźną polityką rządu. Proponowanymi zmianami projektodawca pragnie jedynie zachować kontrolę nad niskimi wydatkami z tytułu świadczeń, bez refleksji nad skutkami ekonomicznymi i społecznymi dla polskich rodzin.

Ponadto projektowane zmiany wprowadzą chaos i dezorientację wśród osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego a pracownikom ośrodków pomocy społecznej, przysporzą dodatkowych zadań i utrudnią właściwe wykonanie ustawy, poprzez wielokrotny w ciągu roku kalendarzowego, obowiązek weryfikacji wysokości świadczeń oraz dochodów uprawniających do ich otrzymania.

Uwagi szczegółowe:

1) Projektowana **zmiana art. 17 ust. 3** ustawy *o świadczeniach rodzinnych* - Kryterium dochodowe w zaproponowanej wysokości 1000 zł na członka rodziny osoby niepełnosprawnej nie znajduje uzasadnienia i nie zostało oparte na żadnych wyliczeniach. Co więcej ustalenie kryterium dochodowego może spowodować dezaktywizację zawodową pozostałych członków rodziny lub być przyczynkiem do podejmowania przez nich zatrudnienia nierejestrowanego.

2) Projektodawca w żaden sposób nie uzasadnił zróżnicowania wysokości świadczeń. W projekcie w **art. 17 ust. 7 pkt 1 i 2** ustawy *o świadczeniach rodzinnych*, wprowadza się

zróznicowanie wysokości świadczenia pielęgnacyjnego w zależności od wieku osoby, nad którą sprawowana jest opieka. Porównując istotę opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem czy niepełnosprawną osobą dorosłą trudno zauważyć różnice, natomiast zastąpienie opiekuna – członka rodziny, rozwiązaniami instytucjonalnymi rodzi dużo większe koszty, niż przewidziana wysokość świadczenia. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie wyróżnił żadnej z grup opiekunów, a nawet przeciwnie, zwrócił uwagę ustawodawcy na nierówne traktowanie i nakazał zmianę przepisów w tym względzie. Należy również pamiętać, że istnieje już świadczenie dla osób niepełnosprawnych: w formie zasiłku pielęgnacyjnego (153 zł), które jest wypłacane w równej wysokości wszystkim uprawnionym, bez względu na ich wiek. Zatem powstaje pytanie dlaczego w tym przypadku ustawodawca postanowił odstąpić od już raz przyjętej zasady i zróznicować świadczenia.

3) W projektowanym **art. 17 ust. 10 ustawy o świadczeniach rodzinnych** pozostawiono mechanizm waloryzacji świadczenia pielęgnacyjnego w oparciu o procentowy wzrost wynagrodzenia minimalnego za pracę. NSZZ Solidarność ponownie wskazuje, że niweczy to wspólny dorobek związków zawodowych, organizacji pracodawców i kolejnych rządów. W 2002 roku doprowadzono do przyjęcia rozwiązań, uwalniających najniższą płacę od wszelakich „podwiązek”, czyli świadczeń finansowanych z budżetu państwa, których waloryzacja była uzależniona od obowiązującego wówczas najniższego wynagrodzenia. Dzięki temu wynagrodzenie minimalne mogło zostać uwolnione, a jego wzrost nie obciążał budżetu, ale był źródłem jego dodatniej dynamiki. Waloryzacja świadczenia pielęgnacyjnego powiązana ze wskaźnikiem wzrostu minimalnego wynagrodzenia powoduje ograniczenie jego podwyższania. Tym samym świadczenie opiekunów nie tylko nie będzie właściwie waloryzowane, ale jego wartość realna będzie spadać.

W związku z powyższym w opinii NSZZ „Solidarność” waloryzacja świadczeń pielęgnacyjnych powinna być powiązana ze wzrostem przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, którego wzrost zależny jest od stanu gospodarki, a nie przetargu politycznego.

4) W **art. 6 ust. 2 pkt. 2** projektowanej ustawy, który dotyczy zapisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2014 r. o *zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych* (Dz. U. poz. 559), gdzie proponuje się rozwiązanie, w którym w sytuacji utraty prawa do świadczenia w związku z utratą ważności orzeczenia, a już po wejściu w życie niniejszej ustawy – prawo do świadczenia pielęgnacyjnego ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Zwracam uwagę, że wraz z upływem terminu orzeczenia, na jakie zostało ono wydane wygasa decyzja przyznająca świadczenie. Wydanie nowego orzeczenia będzie skutkowało koniecznością wydania kolejnej decyzji administracyjnej i powinno się odbywać w oparciu o aktualne przepisy prawa.

Propozycja zawarta w projekcie niniejszej ustawy oznacza, że będą obowiązywać w tym zakresie różne akty prawne. Może być to powodem błędów w interpretacji przepisów, nadużyć oraz niezrozumienia przepisów przez obywateli.

Jednocześnie zwracam uwagę, że bezwzględny zakaz aktywności zawodowej zawarty w **art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych** i nie zmieniany w opiniowanym projekcie pozostawia bez wsparcia osoby próbujące godzić aktywność zawodową z opieką i nie przystaje do współczesnych możliwości godzenia obowiązków opiekuńczych z różnymi formami zatrudnienia. Praca pozwala przyczyniać się do polepszenia warunków życia rodziny. Umożliwia podtrzymywanie kompetencji zawodowych, relacji międzyludzkich, hamuje proces wykluczenia społecznego. Ma to znaczenie i z tego powodu, że opieka nie

musi trwać przez cały okres życia zawodowego opiekuna. Osoba niepełnosprawna może odzyskać w części samodzielność, opieka może ustać z powodu śmierci osoby niepełnosprawnej. Projekt pozostawia więc bez prawnego rozwiązania osoby, które przestaną sprawować opiekę po latach przymusowej bierności zawodowej, tracąc kompetencje zawodowe. Przyznanie prawa do zasiłku dla bezrobotnych nie może pozostać jedynym rozwiązaniem tego problemu. Łączenie wsparcia z tytułu opieki z zakazem aktywności pogłębia wykluczenie społeczne rodzin i nie przyczynia się do polepszenia warunków ich życia. W związku z powyższym warunek bezwzględnej bierności zawodowej opiekunów osób niepełnosprawnych NSZZ „Solidarność” ocenia negatywnie.

Ponadto powinny zostać zniesione inne bariery wskutek których opiekun nie może podjąć pracy. Problemem jest tu zwłaszcza:

- Wprowadzony elastyczny czas pracy - uderza wyjątkowo mocno w pracownika opiekującego się osobą niepełnosprawną. Zdarzają się przypadki kiedy opiekun musi zrezygnować z pracy właśnie z powodu wprowadzenia elastycznego czasu pracy przez pracodawcę pomimo tego, że wcześniej nie pobierał świadczenia pielęgnacyjnego i tego nie przewidywał;

- Wymiar zasiłku opiekuńczego – jego czas trwania jest zbyt krótki w przypadku opieki nad osobą powyżej 14 roku życia (do 14 lat jest to 60 dni ale potem już tylko 14 dni w roku na opiekę);

- Brak wsparcia instytucjonalnego – pracownik opiekun zazwyczaj jest całkowicie pozbawiony instytucjonalnego wsparcia w opiece nad osobą zależną. Niskie wynagrodzenia uniemożliwiają większości pracowników zapewnienie profesjonalnej opieki.

- Brak rozwiązań dotyczących urlopów dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Każdy opiekun powinien mieć prawo do tzw. urlopu wytchnieniowego, a na ten czas powinna być zapewniona opieka całodobowa w domu pomocy lub poprzez wykwalifikowanego opiekuna w miejscu zamieszkania osoby wymagającej opieki.

Z poważaniem

Członek Prezydium Komisji Krajowej
NSZZ "Solidarność"

Henryk Nakonieczny